

10. 7. 2025

ID: 119759

Ztížení společenského uplatnění

Je-li předmětem řízení náhrada nemajetkové újmy na zdraví, včetně náhrady ztížení společenského uplatnění, je při určení výše náhrady nákladů řízení třeba ve vztahu k úkonům právní služby do 31. 12. 2024 postupovat i za účinnosti občanského zákoníku č. [89/2012](#) Sb. podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění do 31. 12. 2024, a nikoliv z tarifní hodnoty podle § 9 odst. 4 písm. a) téhož předpisu. Opačný postup může znamenat porušení ústavně zaručených práv na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) – shodně již např. nález sp. zn. I. ÚS 3362/22 ze dne 7. 8. 2024.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 838/25 ze dne 13.5.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky B. K., zastoupené JUDr. V.P., advokátem, sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 25 Cdo 3316/2024-676 ze dne 18. prosince 2024, rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 70 Co 186/2024-649 ze dne 18. července 2024 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 č. j. 29 C 247/2016-577 ze dne 14. prosince 2023, za účasti Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 7, jako účastníků řízení, a obchodní společnosti Nemocnice Sokolov s. r. o., sídlem P., zastoupené Mgr. P.S., advokátkou, sídlem K.V., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že výrokem II rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 70 Co 186/2024-649 ze dne 18. července 2024 bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výroky II a III rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 70 Co 186/2024-649 ze dne 18. července 2024 se ruší. Ve zbyvajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Stěžovatelka se domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí; tvrdí, že jimi bylo porušeno její ústavně zaručené právo na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

2. Ústavní soud se v tomto nálezu zabývá tím, zda obecné soudy dodržely při rozhodování o náhradě za ztížení společenského uplatnění závazný právní názor Ústavním soudem vyslovený v konkrétní věci předchozím kasačním nálezem sp. zn. I. ÚS 1010/22 ze dne 8. března 2023, ve znění opravného usnesení ze dne 6. dubna 2023, a určily výši náhrady ústavně souladným způsobem, a dále se ve světle své nálezové judikatury zabývá otázkou výše tarifní hodnoty pro účely sazby odměny advokáta ve sporu o náhradu nemajetkové újmy na zdraví.

II. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

3. Stěžovatelka se žalobou domáhala po vedlejší účastnici (dále jen "nemocnice"), na jejíž straně v řízení před obecnými soudy vystupovala jako vedlejší účastnice obchodní společnosti Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group (dále jen "pojišťovna"), zaplacení 5 000 000 Kč jako náhrady za ztížení společenského uplatnění, které jí vzniklo v důsledku chybně provedené operace žlučníku v únoru 2014. Obvodní soud pro Prahu 7 mezitímním rozsudkem č. j. 29 C 247/2016-165 ze

dne 11. října 2018, potvrzeným rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 70 Co 28/2019-208 ze dne 14. února 2019, rozhodl, že základ žalobou uplatněného nároku je důvodný.

4. Obvodní soud poté rozsudkem č. j. 29 C 247/2016-327 ze dne 21. listopadu 2019 uložil nemocnici povinnost zaplatit stěžovatelce 703 803 Kč s příslušenstvím (výrok I), ohledně částky 4 296 197 Kč žalobu zamítl (výrok II), nemocnici a pojišťovně uložil povinnost společně a nerozdílně zaplatit stěžovatelce na náhradě nákladů řízení 300 387,30 Kč (výrok III) a nemocnici uložil povinnost zaplatit České republice - Obvodnímu soudu pro Prahu 7 na náhradě nákladů řízení 6 709 Kč (výrok IV). Městský soud rozsudkem sp. zn. 70 Co 67/2020-393 ze dne 28. května 2020 rozsudek obvodního soudu v zamítavém výroku ve věci samé i ve výroku o nákladech řízení státu potvrdil. Ve výroku o náhradě nákladů řízení mezi účastníky změnil rozsudek obvodního soudu tak, že jejich výše činí 307 490 Kč (uznal námítky stěžovatelky v jednom úkonu, který obvodní soud neuznal za účelný), jinak jej i v tomto výroku potvrdil. Dovolání stěžovatelky Nejvyšší soud usnesením č. j. 25 Cdo 369/2021-448 ze dne 10. února 2022 odmítl.

5. Ústavní soud nálezem sp. zn. I. ÚS 1010/22 ze dne 8. března 2023, ve znění opravného usnesení ze dne 6. dubna 2023, zrušil usnesení Nejvyššího soudu, rozsudek městského soudu a výroky II, III a IV rozsudku obvodního soudu; dospěl k závěru, že jimi bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 7 odst. 1 Listiny. Ústavní soud obecným soudům zejména vytkl, že bez další přezkoumatelné právní úvahy převzaly znalecm stanovenou výši přiměřené náhrady újmy, čímž nepřipustně přenesly odpovědnost za aplikaci práva na soudního znalce. Ústavní soud shledal znalcem stanovené šestiprocentní (přesně 5,96%) ohodnocení omezení života stěžovatelky, která trpí zažívacími obtížemi, je částečně vyřazena z pracovního procesu a nemůže zvedat těžká břemena, evidentně jejím potížím neodpovídající. Použitou škálu kritérií a váhu, kterou jim přisuzuje Metodika k náhradě za bolest a ztížení společenského uplatnění (dále jen "Metodika"), označil z hlediska zásad slušnosti Ústavní soud za problematické. Konkrétně neměl za řádně soudy zjištěný okamžik ustálení zdravotního stavu stěžovatelky, jenž znalec bez bližšího odůvodnění stanovil ke dni 15. srpna 2018. Za legitimní Ústavní soud nepovažoval ani úvahu obvodního soudu, který hodnotil negativně, že stěžovatelka často střídala zaměstnání, a diskriminačním způsobem hodnotil věk 55 let jako hraniční střední věk. Obecným soudům tak vytkl mechanické posouzení věci podle vyplněné doporučující, složité a nezávazné šablony (Metodiky), bez pečlivého přihlédnutí ke konkrétním okolnostem věci.

6. Napadeným rozsudkem poté obvodní soud uložil nemocnici povinnost zaplatit stěžovatelce (nad rámec již dříve pravomocně přiznaných 703 803 Kč s příslušenstvím dalších) 600 269 Kč s příslušenstvím (výrok I), ohledně zbývajících 3 695 928 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II), nemocnici a pojišťovně uložil povinnost společně a nerozdílně nahradit stěžovatelce náklady řízení ve výši 457 493,70 Kč (výrok III) a České republice - Obvodnímu soudu pro Prahu 7 náklady státu ve výši 15 092 Kč (výrok IV) a doplatek soudního poplatku za žalobu ve výši 30 013 Kč (výrok V). S ohledem na závěry nálezu Ústavního soudu vyšel z toho, že Metodika je pouze pomocným materiálem pro stanovení odpovídajícího zadostiučinění, současně však neshledal důvody pro odmítnutí metod v ní uvedených. Dospěl přitom k závěru, že trvalé a zcela specifické obtíže narušují jak fyzické i psychické zdraví stěžovatelky nikoliv malou měrou, a míru ztížení společenského uplatnění vyhodnotil oproti 5,97 % stanovených znaleckým posudkem (po korekci zjevné chyby v součtu) na 11 %. Toto procentní omezení z výchozí rámcové částky 11 855 200 Kč činí 1 304 072 Kč (11 801 600 Kč x 0,11). Uvedená suma představuje celkovou výši náhrady újmy stěžovatelky spočívající ve ztížení jejího společenského uplatnění, z níž soud odečetl již dříve pravomocně přiznanou část náhrady 703 803 Kč a stěžovatelce přiznal napadeným rozsudkem zbývajících 600 269 Kč.

7. Proti výroku II rozsudku obvodního soudu a výroky na něm závislých podala stěžovatelka odvolání. Nemocnice napadla rozsudek obvodního soudu ve výroku I, III, IV a V. Městský soud

napadeným rozsudkem rozsudek obvodního soudu ve vyhovujícím výroku o věci samé, v zamítavém výroku o věci samé, ve výroku o nákladech státu, jakož i ve výroku o doplatku soudního poplatku potvrdil (výrok I), ve výroku o náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozsudek obvodního soudu změnil jen tak, že jejich celková výše činí 164 165,50 Kč, jinak i v tomto výroku rozsudek potvrdil (výrok II) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok III). Městský soud shledal výroky obvodního soudu ve věci samé správné, výrok o nákladech řízení změnil jen co do jejich výše tak, že nad rámec částky přiznané obvodním soudem za 26 úkonů právní služby přiznal stěžovatelce ještě odměnu advokáta podle § 6 odst. 1 a § 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. prosince 2024, za sedm úkonů souvisejících s odvolacím a dovolacím řízením, které obvodní soud opomněl zahrnout do nákladů řízení. Zároveň korigoval tarifní hodnotu pro výpočet odměny za úkon právní služby, aby odpovídala aktuální judikatuře Nejvyššího soudu, podle níž se v případech peněžitých náhrad nemajetkových újem na zdraví podle § 2958 občanského zákoníku vychází při stanovení odměny z tarifní hodnoty 50 000 Kč podle § 9 odst. 4 advokátního tarifu.

8. Proti rozsudku městského soudu podala stěžovatelka dovolání, které Nejvyšší soud napadeným usnesením odmítl. Uvedl, že stěžovatelka nepředložila Nejvyššímu soudu žádnou konkrétní právní otázku, při jejímž řešení se měl městský soud odchýlit od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, ale položila (v podobě otázek) soubor obecně formulovaných zásad občanskoprávního sporného řízení. Nejvyšší soud konstatoval, že soudy obou stupňů v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, jakož i s kasačním nálezem Ústavního soudu, vycházely z individuálně určených okolností posuzované věci, odůvodnily ustálení zdravotního stavu stěžovatelky, zohlednily míru zavinění na straně škůdce, vzaly v úvahu, že stěžovatelka před poškozením zdraví nežila výjimečně aktivním životem a že obdobná stravovací omezení, jakým je vystavena v důsledku pochybení nemocnice, vyžadovalo již její předchozí závažné onemocnění. Při určení výše náhrady zohlednily také jednání nemocnice i pojišťovny a vypořádaly se s judikaturou ve srovnatelných případech. Jako jediný důvod pro zvýšení náhrady shledaly specifické duševní problémy stěžovatelky, které podle jejich názoru Metodika dostatečně nezohledňuje a které odůvodňují zvýšení náhrady téměř na dvojnásobek částky určené postupem podle Metodiky. Úvahy, které je k tomu vedly, řádně a srozumitelně odůvodnily.

III. Argumentace stěžovatelky

9. Stěžovatelka považuje obvodním soudem přiznanou náhradu za ztížení společenského uplatnění v celkové výši 1 304 072 Kč (součet částky 703 803 Kč přiznané rozsudkem ze dne 21. listopadu 2019 a částky 600 269 Kč přiznané rozsudkem ze dne 14. prosince 2023) za objektivně nedostatečnou, nemající oporu v provedeném dokazování a nesouladnou se zásadami slušnosti zakotvenými v § 2958 občanského zákoníku. Nesouhlasí s tím, že obvodní soud zhodnotil míru ztížení společenského uplatnění oproti 5,97 % stanovených znaleckým posudkem na (pouhých) 11 %. Tento závěr, který aproboval i městský soud a Nejvyšší soud, nepovažuje za řádně odůvodněný a zohledňující v plné míře ztížení společenského uplatnění stěžovatelky ve společnosti. Stěžovatelka uvádí, že se nemocnice dopustila řady protiprávních jednání, do dnešního dne se nikdo z jejích zaměstnanců stěžovatelce neomluvil, a naopak nemocnice zpochybňovala, že stěžovatelce vůbec ztížení společenského uplatnění vzniklo. Městský soud pochybil také při rozhodování o nákladech řízení, vycházel-li při stanovení jejich výše v rozporu s judikaturou Ústavního soudu z tarifní hodnoty 50 000 Kč.

IV. Vyjádření k ústavní stížnosti

10. Ústavní soud si k projednání ústavní stížnosti vyžádal vyjádření účastníků, nemocnice i pojišťovny a soudní spis.

11. Nejvyšší soud uvedl, že jeho napadeným usnesením nedošlo k zásahu do ústavně chráněných práv stěžovatelky. Navrhuje proto, aby Ústavní soud ústavní stížnost v části směřující proti usnesení Nejvyššího soudu ve věci samé jako zjevně neopodstatněnou odmítl, popřípadě zamítl. Namítá-li stěžovatelka rozpor výroku městského soudu o náhradě nákladů řízení s aktuální judikaturou Ústavního soudu, rozhodnutí v této otázce ponechává Nejvyšší soud na úvaze Ústavního soudu.

12. Městský soud má za to, že obvodní soud v napadeném rozsudku teze vyslovené Ústavním soudem ve zrušujícím nálezu respektoval a srozumitelně a podrobně se vypořádal se specifiky posuzované věci a výši náhrady stanovil volnou úvahou (opíraje se ovšem o závěry znaleckého posudku jako o základ, od něhož se jeho volná úvaha odvíjela). Městský soud se s jeho odůvodněním ztotožnil, přesto se věnoval v rámci svého odůvodnění ještě podrobněji rozboru jednotlivých otázek, a zejména námitek vyslovených stěžovatelkou a srovnáním věci s obdobnými kauzami. Závěry soudů obou stupňů respektují názory vyslovené v nálezu Ústavního soudu a jsou srozumitelně, řádně a logicky odůvodněné, a především respektují zásady slušnosti, předvídatelnosti a srovnatelnosti s obdobnými případy. Stěžovatelka v ústavní stížnosti pouze opakuje argumentaci totožnou či velmi obdobnou svým podáním učiněným v průběhu dosavadního řízení. Městský soud navrhuje, aby ústavní stížnost stěžovatelky byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta.

13. Obvodní soud odkázal na své závěry, ke kterým dospěl při novém posouzení věci, zohlednil, že Metodika je pouze pomocným a nezávazným nástrojem pro stanovení odpovídajícího zadostiučinění, a s přihlédnutím k odborným znaleckým závěrům a vlastním zjištěním o míře omezení stěžovatelky v jejím životě vlivem poškození jejího zdraví dospěl k závěru, že je třeba již poskytnutou náhradu odpovídajícím způsobem navýšit. Tyto své závěry konkrétně odůvodnil a plně na ně odkazuje. Při stanovení míry ztížení společenského uplatnění stěžovatelky, a od ní se odvíjející výše náhrady, se rovněž vypořádal s otázkou aplikace kvalifikátorů Metodiky a jejich popisu a zdůvodnil, proč se uvedená škála a popis intenzity obtíží netýká výsledného celkového procenta omezení, neboť metodické kvalifikátory slouží k hodnocení jednotlivých dílčích domén (tedy určitých oblastí života s tím, že v některých poškozený nebude omezen vůbec, v jiných naopak ano) a že takto hodnocené domény teprve vedou (metodou váženého průměru) k určení celkového procenta omezení. Navrhuje, aby byla ústavní stížnost jako nedůvodná zamítnuta.

14. Nemocnice ústavní stížnost hodnotí jako nedůvodnou. Obecné soudy podle ní v řízení po kasačním nálezu postupovaly v souladu se závaznými pokyny předchozího nálezu Ústavního soudu. Napadená rozhodnutí nelze označit za nepřezkoumatelná, je z nich zřejmé, na základě jakých úvah soudy dospěly k přijatým závěrům. Soudy řádně odůvodnily, proč neshledaly důvod k přiznání ještě vyšší náhrady za ztížení společenského uplatnění stěžovatelky. Nemocnice se ohrazuje proti výtce, že neučinila žádný vstřícný krok směřující byť jen k částečnému odškodnění trvalých následků stěžovatelky. Vysvětluje k tomu, že stěžovatelka nedoložila dokumenty požadované pojišťovnou a nárok v nepřiměřené výši rovnou zažalovala, sama tak podle nemocnice rozhodla, že nárok bude projednán soudně, s legitimní možností nemocnice nechat přezkoumat za pomoci soudního znalce i samotný základ nároku. Výši přiznané náhrady ztížení společenského uplatnění považuje nemocnice za vyhovující ústavním i zákonným požadavkům. K námitkám stěžovatelky k rozhodnutí o nákladech řízení se nemocnice nijak výslovně nevyjádřila. Navrhla, aby Ústavní soud ústavní stížnost zamítl a stěžovatelce uložil povinnost nahradit nemocnici náklady řízení.

15. Pojišťovna se k ústavní stížnosti nevyjádřila. V souladu s poučením, kterého se jí dostalo, se tak vzdala postavení vedlejšího účastníka (§ 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu ve spojení s § 101 odst. 4 občanského soudního řádu).

16. Obdržená vyjádření Ústavní soud zaslal stěžovatelce na vědomí a poskytl jí možnost repliky. Ta této možnosti nevyužila.

V. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní stížnost byla podána oprávněnou a řádně zastoupenou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v nichž byla vydána napadená rozhodnutí. Ústavní stížnost je přípustná a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný.

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

18. Ústavní soud zásadně není oprávněn zasahovat do rozhodovací činnosti jiných orgánů veřejné moci, neboť je podle čl. 83 Ústavy České republiky soudním orgánem ústavnosti. Vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů; Ústavní soud zasáhne do jejich rozhodovací činnosti pouze za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti.

19. Ústní jednání Ústavní soud nekonal, neboť od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu) - vše potřebné pro posouzení Ústavního soudu je zřejmé z písemných podání účastníků a připojeného spisu obvodního soudu sp. zn. 29 C 247/2016.

VI. a) Rozhodnutí obecných soudů ve věci samé

20. Jak již bylo uvedeno, obecné soudy rozhodovaly napadenými rozhodnutími za situace, kdy jejich předchozí rozhodnutí, s výjimkou vyhovujícího výroku I rozsudku obvodního soudu a jeho výroku V o povinnosti zaplatit doplatek soudního poplatku, byla zrušena nálezem sp. zn. I. ÚS 1010/22, v němž jim Ústavní soud zejména vytkl, že nepodrobily závěry znalce (který navíc nebyl v řízení vyslechnut) kritickému posouzení, jak jim ukládá § 132 a § 157 odst. 2 občanského soudního řádu. Ústavní soud proto nyní zkoumal, zda napadená rozhodnutí splnila požadavky zrušujícím nálezem na ně kladené, a dospěl k závěru, že rozhodnutí obecných soudů ve věci samé těmto požadavkům vyhověla.

21. Obecné soudy v navazujícím řízení důsledně vycházely ze závazného právního názoru Ústavního soudu. Rozhodly na základě řádně zjištěného skutkového stavu a provedené důkazy hodnotily způsobem založeným nejen na Metodice a závěrech znalce, ale postupem, v němž přihlídkly mimo jiné také k následným psychickým potížím a nasazené psychiatrické medikaci stěžovatelky. Obvodní soud poté, co doplnil dokazování výsledkem znalce a dalších svědků (sousedů stěžovatelky), vysvětlil, že procento, k němuž nakonec na základě znaleckého posudku i svých úvah dospěl, nevyjadřuje pouze míru obtíží, které stěžovatelce způsobuje trvalé poškození jejího zažívacího ústrojí, ale míru, v níž je stěžovatelka omezena ve všech oblastech života s přihlídnutím k jejímu celkovému zdravotnímu stavu.

22. Z postupu obvodního i městského soudu po kasačním nálezu Ústavního soudu jednoznačně vyplývá, že vzaly na zřetel pouze doporučující charakter Metodiky a že důkazy hodnotily každý zvlášť a všechny ve své vzájemné souvislosti, jak jim ukládá zásada volného hodnocení důkazů zakotvená v § 132 občanského soudního řádu. Rovněž znalecký posudek MUDr. Pavla Hude byl hodnocen v intencích této klíčové zásady, která ovládá řízení před soudem. Hlavní výtka Ústavního soudu vyslovená v nálezem sp. zn. I. ÚS 1010/22 byla následující: Rozhodování soudů o odčinění újmy na zdraví podle § 2958 občanského zákoníku nesmí vypadat tak, že je znalec záukolován, aby "určil výši ztížení společenského uplatnění podle Metodiky", a poté jeho závěry převzaty do výroku rozsudku. K tomu lze přílehavě citovat například z usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 190/2017-53: "Znalci z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví, nepřísluší, aby na základě Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 2958 o. z.) sám stanovil a určil částku náhrady za ztížení společenského uplatnění, neboť je to soud, kdo stanoví její výši podle předem daných kritérií. Účelem znaleckého posudku je vytvořit pro soud dostatečně podrobný, strukturovaný a pochopitelný skutkový podklad, obsahující

odborný lékařský závěr o míře vyřazení poškozeného ze životních činností definovaných v Metodice tak, aby soud mohl učinit právní závěr o výši náhrady za nemajetkovou újmu." Nebo dále též nález sp. zn. I. ÚS 4457/12 ze dne 24. července 2013: "Znalecký posudek je nutno hodnotit stejně pečlivě jako každý jiný důkaz; ani on a priori nepožívá větší důkazní síly, a musí být podrobován všestranné prověrce nejen právní korektnosti, ale i věcné správnosti. Hodnotit je třeba celý proces utváření znaleckého důkazu, včetně přípravy znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběhu znaleckého zkoumání, věrohodnosti teoretických východisek, jimiž znalec odůvodňuje své závěry, spolehlivosti metod použitých znalcem a způsobu vyvozování jeho závěrů."

23. Míra ztížení společenského uplatnění (11 %) tedy nebyla stanovena soudy nahodile či spekulativně, jak uvádí stěžovatelka, ale obvodní soud vysvětlil, proč s ohledem na rozdíl mezi dopadem projevů somatických a duševních potíží v životě člověka neurčil vyšší procentní ohodnocení omezení stěžovatelky (body 21 a 29 rozsudku). Svě úvahy založil na tom, že je-li rámcovou částkou 11 855 200 Kč, nemohl žalobě vyhovět v celém rozsahu a přiznat stěžovatelce 5 000 000 Kč, tedy 42 % z výchozí rámcové částky, protože potíže stěžovatelky téměř polovičnímu omezení jejího veškerého myslitelného života (a jejích tělesných i duševních funkcí) ani zdaleka omezení odpovídajícímu 42 % neodpovídají.

24. V souladu se závazným právním názorem Ústavního soudu obvodní soud nově posoudil znalcem uvedené rozhodné datum ustálení zdravotního stavu a dovedl (mimo jiné i na základě výsledku znalce), že znalec správně zhodnotil nejen dobu fyzické rekonvalescence, ale i dynamiku následných psychických obtíží a nasazené psychiatrické medikace. Závěr znalce, že k datu 15. srpna 2018 se zdravotní stav stěžovatelky ustálil, shledal přesvědčivým.

25. Obvodní soud již také nečinil žádné závěry ohledně věku stěžovatelky, který ve zrušeném rozsudku označil za "hraniční střední", a výslovně nyní uvedl, že se nejeví vhodné promítat do výše náhrady spekulativní dobu dožití. Městský soud, vůči kterému směřovala v tomto směru většina výtek Ústavního soudu, na ně reagoval zejména v bodě 20 rozsudku, v němž také označil za řádně vysvětlený a akceptovatelný závěr obvodního soudu o navýšení původní stěžovatelce přiznané částky 703 803 Kč o 600 269 Kč.

26. Protiprávní jednání nemocnice, které založilo nárok stěžovatelky na náhradu újmy, bylo v řízení prokázáno. Od něj je však nutno odlišit procesní postoj nemocnice, která (nepochybně i pod vlivem postoje a pravidel pojišťovny, jak je má nastaveny pro řízení o vyplacení pojistného plnění představujícího uloženou povinnost náhrady škody) jej v průběhu řízení změnila. Lze souhlasit s obecnými soudy, že v postupu nemocnice, která nejdříve pochybení svého pracovníka uznala, poté však v rámci své procesní obrany požadovala, aby otázka, zda její pracovník postupoval non lege artis, byla postavena nezávislým odborným posouzením najisto, nezakládá sama o sobě důvody pro modifikaci podle § 2957 občanského zákoníku. Stěžovatelka poukazuje na závěry nálezu sp. zn. I. ÚS 2844/14 ze dne 22. prosince 2015 (N 221/79 SbNU 545), v němž Ústavní soud uvedl, že vstřícné chování, omluva či projevená lítost škůdce může zmírnit dopady nemajetkové újmy, a naopak jeho lhostejnost, arogance či vyjádřená bezcitnost ji může ještě prohloubit. Jak vyplývá z obsahu napadených rozhodnutí, na straně nemocnice (i přihlédnutím k tomu, že se za své protiprávní jednání dosud stěžovatelce neomluvila), nelze shledat takový pozitivní či negativní Ústavním soudem v citovaném nálezu zmiňovaný postoj, jehož důsledky by se mohly projevit v rozhodování soudu o výši náhrady újmy.

VI. b) Rozhodnutí obecných soudů o nákladech řízení

27. Ústavní soud zpravidla přistupuje k problematice rozhodování o nákladech řízení rezervovaně [nález sp. zn. II. ÚS 2632/18 ze dne 17. dubna 2019 (N 65/93 SbNU 301), bod 19, a nově stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24 ze dne 5. března 2025, bod 34].

28. Do rozhodovací činnosti obecných soudů zasáhne zpravidla až tehdy, je-li interpretace nebo aplikace ustanovení, týkajících se náhrady nákladů řízení obecnými soudy, projevem svévole, libovůle nebo je-li v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, a současně nejde o bagatelní částku, v důsledku čehož dochází k porušení práva stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 Listiny [viz např. nálezy sp. zn. II. ÚS 1696/18 ze dne 21. ledna 2019 (N 8/92 SbNU 78), sp. zn. III. ÚS 411/15 ze dne 13. října 2015 (N 186/79 SbNU 111), sp. zn. II. ÚS 2417/13 ze dne 30. října 2014 (N 199/75 SbNU 239), stanovisko zmíněné v předchozím bodu]. Tak tomu bylo i v případě rozhodování městského soudu o nákladech řízení.

29. Městský soud změnil výrok III rozsudku obvodního soudu o nákladech řízení mezi účastníky, při jejichž stanovení obvodní soud v souladu s judikaturou Ústavního soudu vycházel z celkové stěžovatelce přisouzené částky, tedy z tarifní hodnoty 1 304 072 Kč (byť přehlédl, že od úkonu 21 - účast na jednání před soudem dne 31. srpna 2023 - mělo být vycházeno již jen z tarifní hodnoty 600 269 Kč, neboť o zbylých 703 803 Kč již řízení vedeno nebylo). Oproti obvodnímu soudu, který náklady stěžovatelky určil ve výši 457 493,70 Kč, přiznal stěžovatelce pouze 164 165,50 Kč, tedy částku téměř třikrát nižší. Přitom jen za fázi řízení do vydání zrušujícího nálezu Ústavního soudu městský soud přiznal stěžovatelce svým prvním rozsudkem 307 490 Kč, tedy téměř dvakrát tolik, řízení pak pokračovalo a stěžovatelka v řízení před obvodním soudem dosáhla zvýšení náhrady, tedy výsledku řízení, se kterým se pojí právo na náhradu nákladů řízení. Jinak řečeno, ač byla stěžovatelce napadenými rozhodnutími přisouzena další podstatná náhrada újmy, náleží jí podle městského soudu na náhradě nákladů celého řízení jen něco málo přes polovinu toho, co měla podle předchozího rozsudku téhož soudu získat již jen za první fázi řízení.

30. Městský soud tento svůj postup odůvodnil ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (usnesení sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 ze dne 27. května 2021, sp. zn. 25 Cdo 2060/2020 ze dne 29. dubna 2021 a sp. zn. 25 Cdo 216/2023 ze dne 6. června 2024) a Ústavního soudu (usnesení sp. zn. I. ÚS 2217/21 ze dne 5. října 2021 a sp. zn. III. ÚS 29/24 ze dne 24. ledna 2024). Tato judikatura však již byla překonána nálezem sp. zn. I. ÚS 3362/22 ze dne 7. srpna 2024 (na který stěžovatelka poukazovala v ústavní stížnosti), jímž byly zrušeny nákladové výroky vycházející v řízení o odčinění újmy na zdraví automaticky z tarifní hodnoty 50 000 Kč. Ústavní soud se vyjádřil v citovaném nálezu jasně - na újmu na zdraví je potřeba pohlížet odlišně než na jiné zásahy do osobnostních práv, a to i při rozhodování o nákladech řízení. Zatímco u jiných sporů o náhradu nemajetkové újmy není volná úvaha soudu podle § 136 občanského soudního řádu při určování výše újmy vyjma obecných mantinelů blíže limitována, a je skutečně "volná", u odčinění újmy na zdraví výše náhrady újmy obvykle vychází ze znaleckého posudku a objektivizovaných hodnot formulovaných v Metodice a blíží se tak "klasickému" sporu o náhradu škody (jak tomu bylo z hlediska určování odměny advokáta do 31. prosince 2013). Ústavní soud neshledal přesvědčivý důvod, proč by na rozdíl od jiných majetkových sporů měla být odměna v případech zásahu do přirozených práv člověka, konkrétně ve složitých medicínských sporech, vypočtena z tarifní hodnoty 50 000 Kč, nikoli z přisouzené částky.

31. Ústavní soud si je vědom toho, že nálezy sp. zn. I. ÚS 3362/22 byl vydán až po napadeném rozsudku městského soudu. K závěru, že ve sporech o náhradu nemajetkové újmy na zdraví, jejíž výše závisí na znaleckém posudku, nemůže obstát usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 podporující automatickou aplikaci náhradní tarifní hodnoty podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu ve znění do 31. prosince 2024, dospěl Ústavní soud ale již i dříve (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 1788/23 ze dne 10. dubna 2024 a sp. zn. II. ÚS 3192/23 ze dne 22. května 2024).

32. K výše uvedenému Ústavní soud dodává, že výkladové nejasnosti, vyplývající z v minulosti nekoncepčního pojetí výpočtu odměny za právní zastoupení, které nezohledňovalo u sporů o náhradu za újmu na zdraví právní a skutkovou složitost věci, jsou k dnešnímu dni již odstraněny v důsledku přijetí vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [258/2024](#) Sb., kterou se mění advokátní tarif. Bodem 9 této vyhlášky je do advokátního tarifu zaveden nový § 9a, podle jehož odst. 1 písm. a) se za tarifní

hodnotu ve věcech osobnostních práv s návrhem na náhradu nemajetkové újmy považuje výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva, nejvýše však částka 500 000 Kč.

33. Tato právní úprava je však účinná až ode dne 1. ledna 2025 a nemá vliv na rozhodování soudu o nákladech řízení ve věcech stěžovatelky, v níž, jak bylo uvedeno, městský soud protiústavním způsobem změnil výrok o nákladech řízení, jak k němu dříve správným způsobem (až na shora, v bodu 29, uvedené pochybení, spočívající v nezohlednění vývoje v řízení) dospěl obvodní soud.

VII. Závěr

34. Ústavní soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že městský soud výrokem II napadeného rozsudku porušil stěžovatelčina práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

35. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a výrok II a k němu akcesorický výrok III napadeného rozsudku městského soudu zrušil [§ 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Ve zbylém rozsahu ústavní stížnost odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný [§ 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

36. V dalším řízení bude úkolem městského soudu, aby při rozhodování o náhradě nákladů řízení za část řízení, o které rozhodoval obvodní soud výrokem III, vycházel z částky stěžovatelce přiznané výše náhrady újmy, tedy 1 304 072 Kč, respektive později 600 269 Kč. Současně bude muset znovu rozhodnout o nákladech odvolacího řízení vedeného pod sp. zn. 70 Co 184/2024.

37. K žádosti nemocnice, aby stěžovatelce byla uložena povinnost nahradit nemocnici náklady řízení, Ústavní soud uvádí, že účastníci a vedlejší účastníci si zásadně hradí své náklady řízení před Ústavním soudem sami (srov. § 62 odst. 3 zákona o Ústavním soudu). Podle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu může Ústavní soud v odůvodněných případech podle výsledků řízení uložit některému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, aby zcela nebo zčásti nahradil jinému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi jeho náklady řízení. Ze znění tohoto ustanovení tedy vyplývá, že přiznání náhrady nákladů řízení v řízení před Ústavním soudem je rozhodnutím spíše výjimečným.. V nyní posuzované věci vedlejší účastnice žádné výjimečné okolnosti netvrdila, a především, pokud jde o výsledek řízení, stěžovatelka se svou stížností částečně uspěla. Byť se její úspěch tentokrát již netýká věci samé, ale jen nákladového výroku, hodnotou vyjádřeno jde o úspěch významný s potenciálem přiznání finančního plnění v řádu set tisíc. Ústavní soud tak stěžovatelce povinnost nahradit nemocnici náklady řízení neuložil.

Další články:

- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)